

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Prawne aspekty ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami

WFOŚiGW
w Gdańsku

Gdańsk, 24 listopada 2022 r.
r. pr. Miłosz Jakubowski

 Frank Bold

 **INSTYTUT TECHNOLOGII
PALIW I ENERGII**

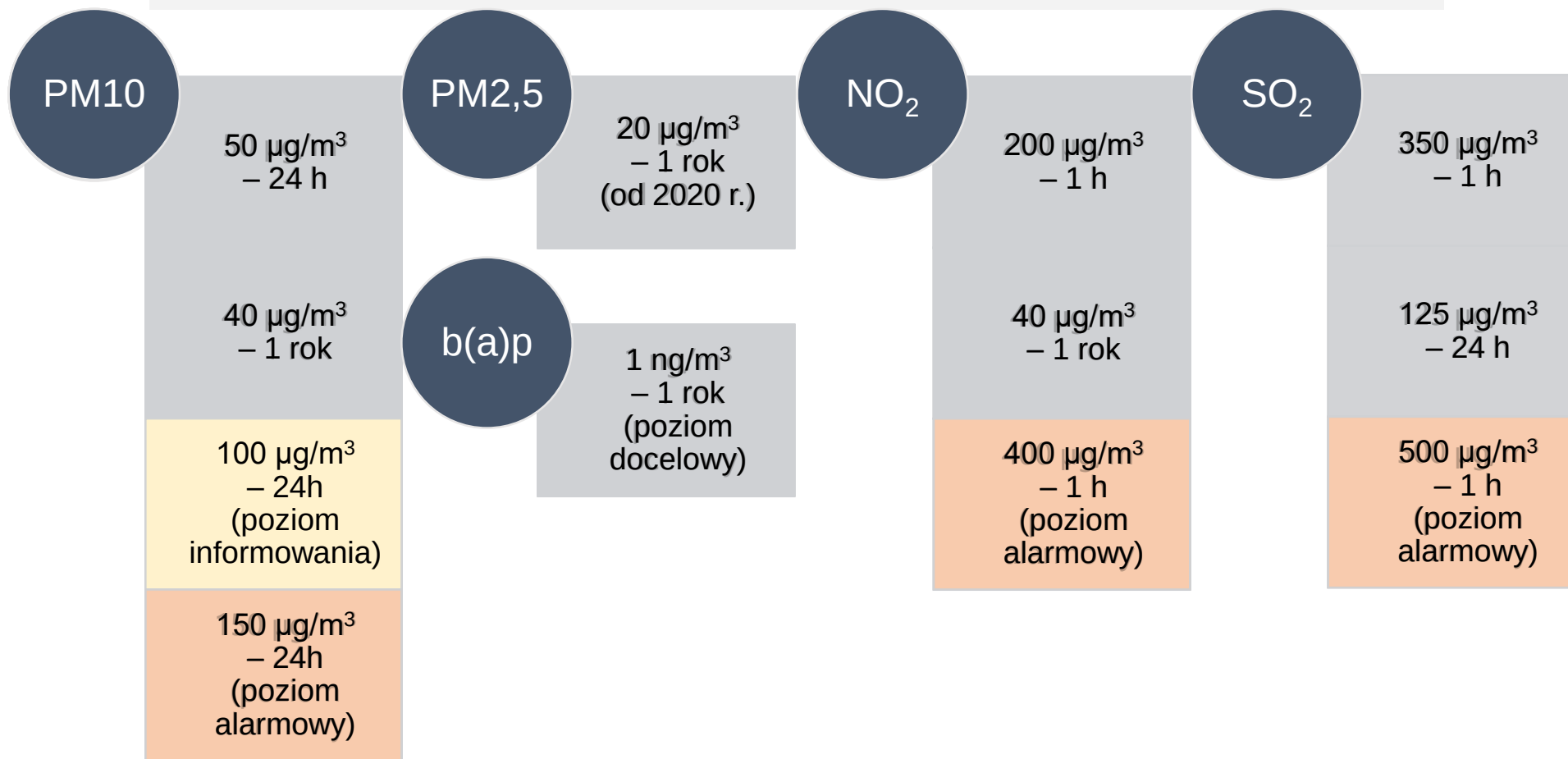
Plan prezentacji

1. Uwagi wprowadzające.
2. Omówienie podstawowych aktów z zakresu ochrony powietrza przyjmowanych na poziomie regionalnym i lokalnym.
3. Omówienie nowych przepisów dotyczących programów ochrony powietrza oraz wprowadzania do obrotu paliw stałych.
4. Centralna ewidencja emisyjności budynków w teorii i praktyce.
5. Zakres i przebieg kontroli małych źródeł spalania paliw.
6. Wybrane praktyczne aspekty kontroli.
7. Sankcje za naruszenie wymagań POP, uchwał antysmogowych oraz obowiązków związanych z CEEB.

Poziomy dopuszczane i docelowe – ochrona ludzi

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 24 sierpnia 2012 r.
w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

World Health Organization

- <https://apps.who.int/iris/handle/10665/345329>
- PM_{2,5}:
 - **5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** średniorocznie
 - **15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** średniodobowo (3-4 przekroczenia rocznie).
- PM₁₀:
 - **15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** średniorocznie
 - **45 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** średniodobowo (3-4 przekroczenia rocznie)

Projekt aktualizacji Dyrektywy CAFE

- https://environment.ec.europa.eu/publications/revision-eu-ambient-air-quality-legislation_en

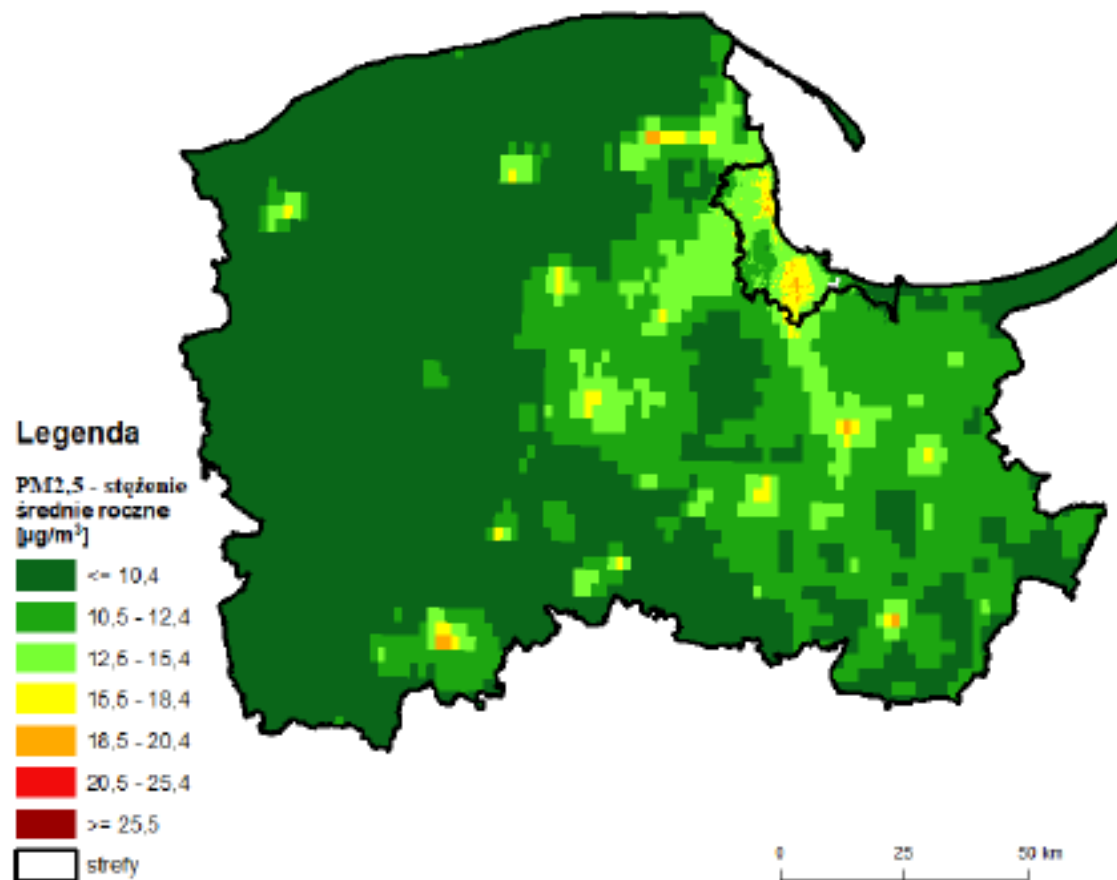
Wybrane założenia:

- Połączenie dyrektywy CAFE z dyrektywą 2004/107/WE (poziom docelowy benzo(a)pirenu zostanie poziomem dopuszczalnym).
- Znaczące zaostrzenie poziomów dopuszczalnych (obowiązujące od 1 stycznia 2030 r.).

	PM10	PM2,5
24 h	45 µg/m³	25 µg/m³
rok	20 µg/m³	10 µg/m³
dopuszczalna liczba dni z przekroczeniami poziomów dopuszczanych 24 h w roku kalendarzowym: 18		

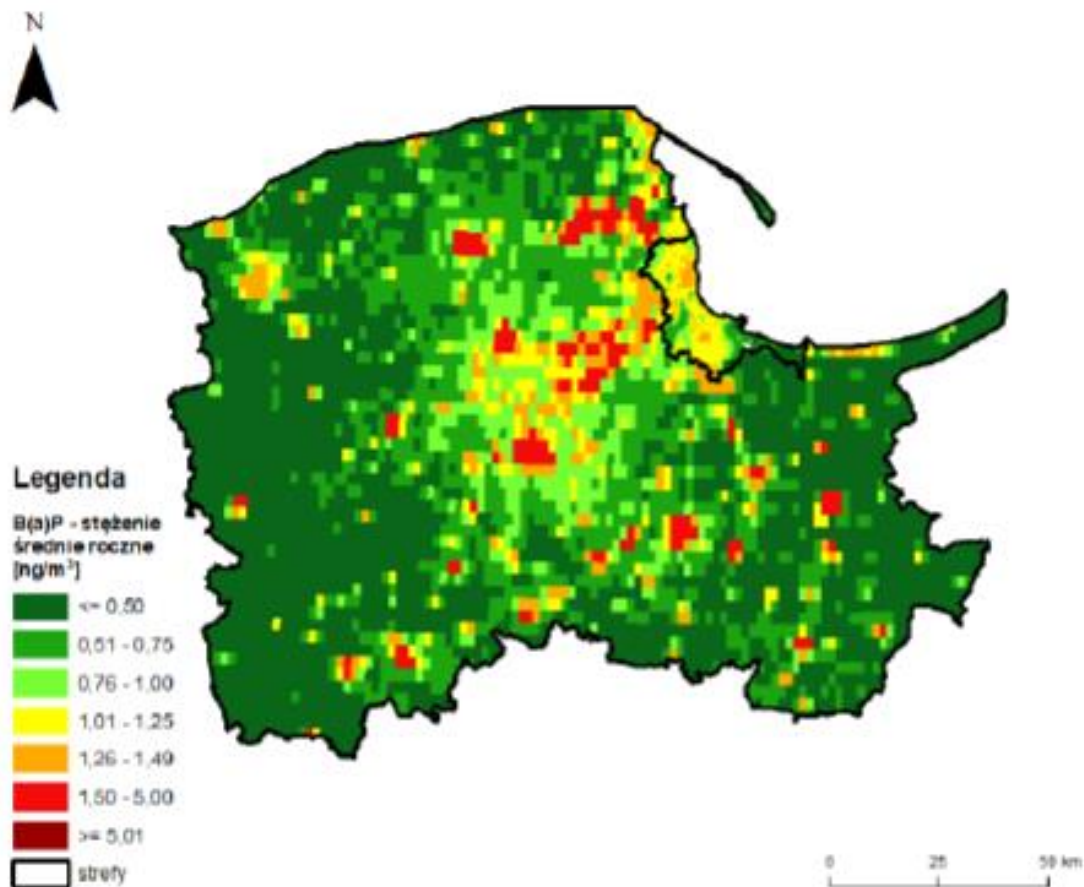
Zanieczyszczenie powietrza w województwie pomorskim w 2021 r. – PM_{2,5}

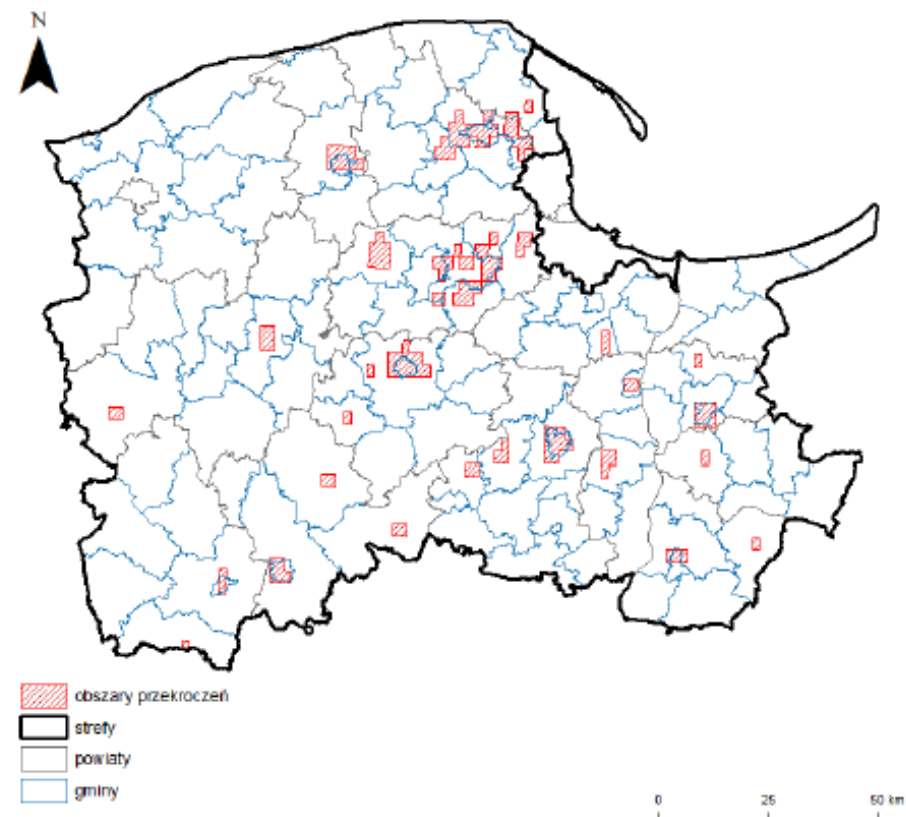
Rysunek 7.37. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu zawieszonego PM_{2,5} w województwie pomorskim w 2021 roku, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2021 wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

Zanieczyszczenie powietrza w województwie pomorskim w 2021 r. – b(a)p

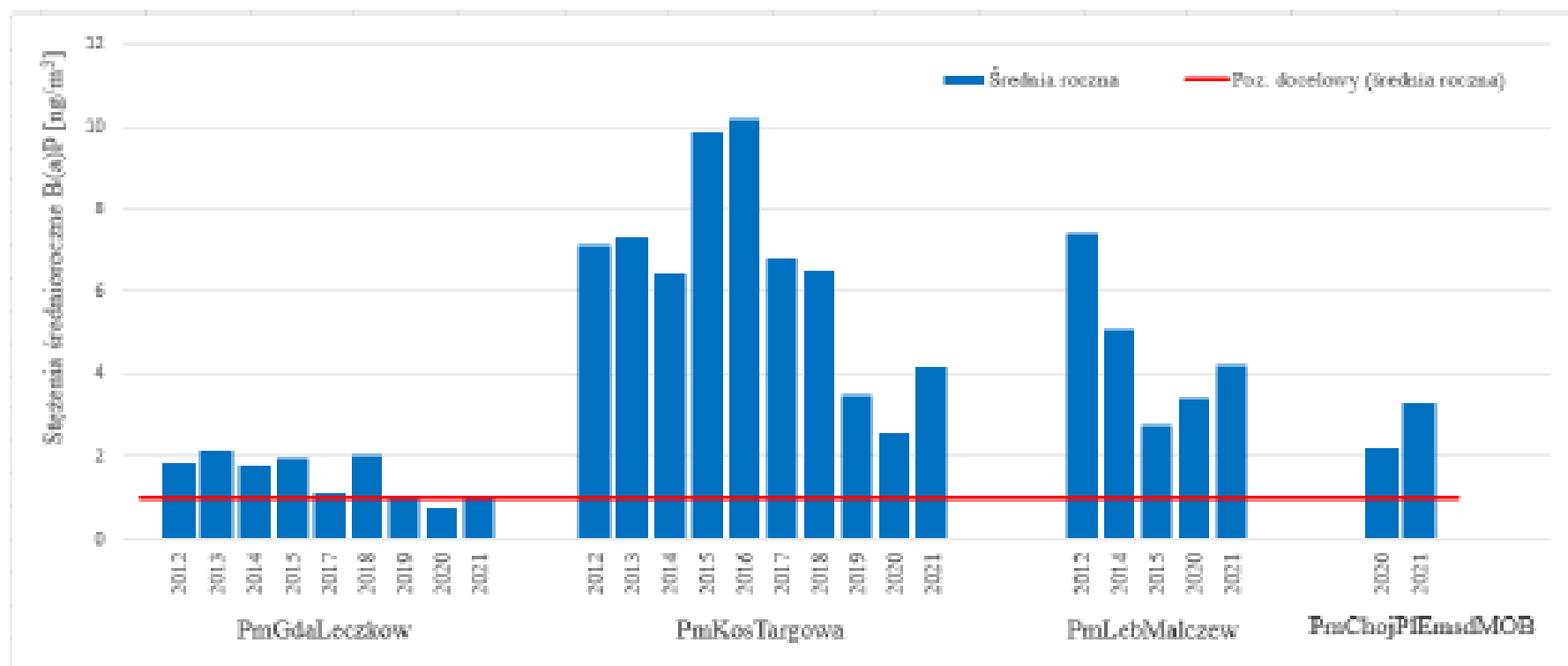
Rysunek 7.48. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w województwie pomorskim w 2021 roku, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2021 wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

Rysunek 7.49. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie pomorskim w 2021 roku [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

Zanieczyszczenie powietrza w województwie pomorskim w 2021 r. – b(a)p

Rysunek 7.47. Przebieg wartości średnich rocznych stężeń benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 na stanowiskach pomiarowych w województwie pomorskim na tle poziomu docelowego w latach 2012 – 2021 [źródło: GIOŚ]

Zestawienie aktów

Akt	Kto przyjmuje	Charakter
Program ochrony powietrza	Sejmik województwa	Akt prawa miejscowego
Uchwała antysmogowa	Sejmik województwa	Akt prawa miejscowego
Plan gospodarki niskoemisyjnej	Rada gminy lub inny organ	Dokument strategiczny
Program ograniczania niskiej emisji	Rada gminy (jeżeli określa zasady udzielania dotacji)	Akt prawa miejscowego (jeżeli określa zasady udzielania dotacji)
Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię, elektryczną i paliwa gazowe	Rada gminy	Akt kierownictwa wewnętrznego
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	Rada gminy	Akt prawa miejscowego

Program ochrony powietrza

Program Ochrony Powietrza (POP):

- Akt prawa miejscowego.
- Opracowany przez Zarząd Województwa, uchwalany przez **Sejmik Województwa**.
- Przed uchwaleniem **opinia Ministra Klimatu i Środowiska** oraz właściwych wójtów, burmistrzów, prezydentów miast i starostów.
- Zawiera **działania naprawcze**, które mają zapewnić, że okres przekroczeń jest **możliwie najkrótszy**.
- Działania naprawcze krótko-, średnio- i długoterminowe (max. 6 lat).
- Aktualizacja co 3 lata.
- Raporty z realizacji POP przekazywane corocznie zarządowi województwa (do 15 lutego następnego roku: art. 94 ust. 2c POŚ).

POPy w województwie pomorskim

- Uchwała nr **307/XXIV/20** Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28.09.2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracji trójmiejskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu
- Uchwała nr **413/XXXIV/21** Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28.06.2021 r. **zmieniająca** uchwałę Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracji trójmiejskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu
- Uchwała nr **308/XXIV/20** Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28.09.2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu
- Uchwała nr **414/XXXIV/21** Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28.06.2021 r. **zmieniająca** uchwałę Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu

Wykaz działań naprawczych

Numer działania	Kod działania	Nazwa działania
1.	WpsPomZSO	Ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w budynkach i lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych w gminach strefy pomorskiej.
2.	WpsPomEdEk	Edukacja ekologiczna.
3.	WpsPomInZe	Inwentaryzacja źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych w gminach strefy pomorskiej.
4.	WpsPomHrFi	Opracowanie i przyjęcie w gminach strefy pomorskiej szczegółowego harmonogramu rzeczowo-finansowego wdrażania uchwał antysmogowych.
5.	WpsPomSyPo	Stworzenie przez poszczególne gminy województwa pomorskiego systemu wspierającego mieszkańców we wdrażaniu uchwał antysmogowych oraz jego funkcjonowanie.
6.	WpsPomKoAnt	Koordynowanie przez Samorząd Wojewódzki wdrażania uchwały antysmogowej.

Numer działania	Kod działania	Nazwa działania
1.	WpsAtrZSO	Ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w budynkach i lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych, w gminach strefy aglomeracji trójmiejskiej.
2.	WpsAtrEdEk	Edukacja ekologiczna.
3.	WpsAtrInZe	Inwentaryzacja źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych, w gminach strefy aglomeracji trójmiejskiej.
4.	WpsAtrHrFi	Opracowanie i przyjęcie w gminach strefy aglomeracji trójmiejskiej szczegółowego harmonogramu rzeczowo-finansowego wdrażania uchwał antysmogowych.
5.	WpsAtrSyPo	Stworzenie przez poszczególne gminy strefy aglomeracji trójmiejskiej systemu wspierającego mieszkańców we wdrażaniu uchwał antysmogowych oraz jego funkcjonowanie.
6.	WpsAtrKoAnt	Koordynowanie przez Samorząd Wojewódzki wdrażania uchwały antysmogowej.

Działanie naprawcze nr 1

- Działanie podstawowe polegające na wymianie/likwidacji źródeł ciepła na paliwo stałe.
- Dążenie do **likwidacji ogrzewania indywidualnego wykorzystującego paliwo stałe** i zastępowanie go ogrzewaniem bezemisyjnym lub niskoemisyjnym. **Jedynie w obszarach, gdzie występuje brak możliwości technicznych przyłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej**, powinna być dopuszczona wymiana na kotły na paliwa **stałe** spełniające wymagania ekoprojektu.
- Wskazane w tabeli liczby kotłów do wymiany są **szacunkowe**, aktualizacja po wykonaniu **pełnej inwentaryzacji i sporządzeniu harmonogramu** (dla Sopotu podano wiążącą liczbę kotłów do wymiany).
- Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działania są: **właściciele kotłów na paliwo stałe do 1MW, w tym osoby fizyczne, przedsiębiorcy i osoby prawne.**

Działanie naprawcze nr 2

Edukacja ekologiczna

- Obowiązki gmin:
 - coroczny udział w jednej z ogólnopolskich lub wojewódzkich akcji edukacyjnych,
 - coroczne przeprowadzenie jednej akcji edukacyjnej dot. czystości powietrza.

Działanie naprawcze nr 3

Inwentaryzacja źródeł ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych

- Inwentaryzacja obejmuje:
 - źródła ciepła, w tym zasilania z sieci ciepłowniczej,
 - źródła energii elektrycznej,
 - źródła spalania paliw o nominalnej mocy cieplnej mniejszej niż 1 MW niewymagające pozwolenia ani zgłoszenia.
- Etapy inwentaryzacji:
 - I etap – inwentaryzacja w budynkach i lokalach użyteczności publicznej oraz komunalnych
– **do 31.12.2021 r.**
 - II etap – inwentaryzacja w pozostałych budynkach i lokalach mieszkalnych i niemieszkalnych
– **do 30.06.2023 r.**

Działanie naprawcze nr 4

Opracowanie i przyjęcie szczegółowego harmonogramu rzeczowo-finansowego

- Etapy realizacji:
 - I etap – harmonogram dla budynków i lokali użyteczności publicznej oraz komunalnych – do 31.03.2022 r.
 - II etap – harmonogram dla pozostałych budynków i lokali – do 30.09.2023 r.
- Harmonogram musi być zgodny z założeniami działania naprawczego nr 1, realizacja harmonogramu stanowi wykonanie tego działania.

Działanie naprawcze nr 5

Stworzenie systemu wspierającego mieszkańców we wdrażaniu uchwał antysmogowych

- Wybrane elementy systemu wsparcia:
 - wnioskowanie o środki z programów NFOŚiGW oraz innych, a także udzielanie dodatkowego wsparcia ze środków własnych,
 - kontynuacja udzielanie dotacji w ramach istniejących systemów, i wdrożenie systemu udzielania dotacji w gminach, które dotychczas go nie posiadały,
 - prowadzenie doradztwa w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniom i dostępnych sposobów dofinansowania wymiany kotłów,
 - wspomaganie przy wypełnianiu wniosków o dofinansowania, m. in. w ramach programu „Czyste powietrze”,
 - **kontrola wdrażania uchwały antysmogowej.**

Plan działań krótkoterminowych

Plan Działań Krótkoterminowych (PDK):

- Integralna część POP.
- Działania doraźne, które mają na celu szybką poprawę jakości powietrza.
- Wdrażanie działań uzależnione od wystąpienia **stopni zagrożenia**.
- Naruszenie planu działań krótkoterminowych jest wykroczeniem (**art. 332 POŚ**) – grzywna do 5000 zł.
- Przykładowe działania krótkoterminowe:
 - czasowy zakaz rekreacyjnego palenia w kominkach,
 - czasowe zawieszenie robót budowlanych,
 - zwiększenie kontroli indywidualnych palenisk.

PDK w województwie pomorskim – wybrane działania

- **Poziom 1 – ryzyko przekroczenia poziomu dopuszczalnego PM10**
 - wzmożenie kontroli kotłów domowych
- **Poziom 2 – ryzyko przekroczenia poziomu informowania PM10**
 - **zakaz** używania spalinowego sprzętu ogrodniczego i grilli (od wiosny do jesieni)
 - **zakaz** palenia w kominkach (jeżeli nie stanowią jedyne źródła ciepła)
 - **zalecenie** stosowania lepszej jakości paliwa
 - **zakaz** używania kotłów węglowych i na drewno jeżeli pozwolenie na użytkowanie lub MPZP wskazują inny sposób ogrzewania
- **Poziom 3 – ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego PM10**
 - działania związane z ograniczeniem emisji z pojazdów

Uchwała antysmogowa – art. 96 POŚ

1. Sejmik województwa może, w drodze uchwały, **w celu** zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko, wprowadzić **ograniczenia lub zakazy** w zakresie **eksploatacji instalacji**, w których następuje **spalanie paliw**.

- **Instalacja** - art. 3 pkt 6 POŚ:
 - **stacjonarne** urządzenie techniczne,
 - **zespół** stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu,
 - **budowle** niebędące urządzeniami technicznymi ani ich zespołami, których eksploatacja powoduje emisję.
- **Eksplatacja** – art. 3 pkt 3 POŚ: **użytkowanie** instalacji lub urządzenia oraz **utrzymywanie ich w sprawności**.

Uchwała antysmogowa – art. 96 POŚ

6. Uchwała, o której mowa w ust. 1, **określa**:

- 1) **granice obszaru**, na którym wprowadza się ograniczenia lub zakazy, o których mowa w ust. 1;
- 2) **rodzaje podmiotów lub instalacji**, dla których wprowadza się ograniczenia lub zakazy, o których mowa w ust. 1;
- 3) **rodzaje lub jakość paliw** dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane na obszarze, o którym mowa w pkt 1, lub **parametry techniczne lub rozwiązania techniczne lub parametry emisji instalacji**, w których następuje spalanie paliw, dopuszczonych do stosowania na tym obszarze.

7. Uchwała, o której mowa w ust. 1, **może także określać**:

- 1) **sposób lub cel wykorzystania paliw**, który jest objęty ograniczeniami określonymi w uchwale;
- 2) **okres obowiązywania** ograniczeń lub zakazów w ciągu roku;
- 3) **obowiązki podmiotów objętych uchwałą** w zakresie niezbędnym do kontroli realizacji uchwały.

Uchwała antysmogowa – art. 96 POŚ

8. Uchwała, o której mowa w ust. 1, nie ma zastosowania do instalacji, dla których wymagane jest uzyskanie **pozwolenia zintegrowanego albo pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza**, albo dokonanie zgłoszenia.
9. Uchwała, o której mowa w ust. 1, jest **aktem prawa miejscowego**.

Uchwały antysmogowe w województwie pomorskim

- Uchwała nr **309/XXIV/20** Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie wprowadzenia **na obszarze miast województwa pomorskiego**, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
- Uchwała nr **310/XXIV/20** Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa pomorskiego, **z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu i obszaru miast**, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
- Uchwała nr **236/XIX/20** Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze **Gminy Miasta Sopotu** ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Uchwała antysmogowa dla miast (309/XXIV/20)

- instalacje objęte uchwałą

- Instalacje dostarczające ciepło do instalacji centralnego ogrzewania lub instalacji ciepłej wody użytkowej (kotły CO i CWU) - § 5 pkt 1 lit. a i b.
- Instalacje wydzielające ciepło przez bezpośrednie przenoszenie ciepła lub bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem go do innego nośnika – **których użytkowanie służy do zapewnienia właściwej temperatury w obiekcie budowlanym lub jego części, do podgrzewania wody użytkowej, do produkcji pary technologicznej**
 - kominki, kozy, piece kaflowe, kominki z płaszczem wodnym, piece używane do ogrzewania szklarni, ale **nie** grille, wędzarnie, piece piekarnicze
- Czy szklarnia to obiekt budowlany?
 - Tak, z wyłączeniem sezonowych tuneli foliowych (w orzecznictwie określane jako „urządzenia rolnicze”). Obecność instalacji (pieca, kotła) świadczy o tym, że szklarnia ma charakter trwały i jest obiektem budowlanym, a nie urządzeniem rolniczym.

Uchwała antysmogowa dla miast (309/XXIV/20) - zasady eksploatacji instalacji

Dopuszcza się wyłącznie spalanie paliwa gazowego, gazu płynnego LPG oraz lekkiego oleju opałowego **chyba że łącznie spełnione są następujące warunki:**

1. Brak możliwości podłączenia do sieci ciepłowniczej i **sieci gazowej** na terenie bezpośrednio przylegającym do działki (**potwierdzony przez operatora sieci, a w przypadku braku operatora – przez organ gminy**),
2. Instalacja zapewnia:
 - minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń określone w ekoprojekcie (kotły CO);
 - graniczne wielkości emisji pyłu określone w ekoprojekcie (miejscowe ogrzewacze pomieszczeń);
 - wymagania dotyczące granicznych wielkości emisji określone w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (kotły CWU).

Uchwała antysmogowa dla miast (309/XXIV/20) - możliwość palenia w kominku

Na terenach z dostępem do sieci ciepłowniczej lub gazowej dopuszcza się **okazjonalne** spalanie biomasy stałej w kominkach itp.

- **Pod warunkiem**, że nie powoduje to **uciążliwości, w tym zadymienia**, na terenach sąsiadujących.

Uchwała antysmogowa dla miast (309/XXIV/20) - wymagania dotyczące paliw

§ 8. W instalacjach wskazanych w § 5, od dnia 1 stycznia 2021 r. **zakazuje się stosowania:**

- 1) paliw, o których mowa w art. 7 ust. 7a pkt 1-5 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw;

(muły, flotokoncentraty, mieszanki paliw, paliwa niespełniające wymagań określonych w rozporządzeniu, paliwa niesortowane, paliwa dla których nie wystawiono świadectwa jakości)

- 2) paliw, o których mowa w Tabeli nr 6 załącznika do rozporządzenia Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych

(miały o wymiarze ziarna $1 \div 31,5$ mm: miał I, miał II, miał III);

- 3) paliw zawierających biomasę o wilgotności powyżej 20%.

Uchwała antysmogowa dla miast (309/XXIV/20) - etapy wdrażania

30 października 2020 r.

wymagania dla nowych instalacji (§ 7 pkt 1)

1 stycznia 2021 r.

wymagania dotyczące paliw stałych

1 września 2024 r.

wymagania dla istniejących instalacji niespełniających granicznej wartości emisji pyłów określonych dla klasy 3 wg. normy PN-EN 303-5:2012 lub nieposiadających tabliczki znamionowej (w tym kominki)

1 września 2026 r.

wymagania dla istniejących instalacji spełniających graniczne wartości emisji pyłów określone dla klas 3 i 4 wg. normy PN-EN 303-5:2012

1 lipca 2035 r.

wymagania dla istniejących instalacji spełniających graniczne wartości emisji pyłów określone dla **klasy 5 wg.** normy PN-EN 303-5:2012

15 lat

eksploatacja instalacji na paliwa stałe dozwolona nie dłużej niż 15 lat od rozpoczęcia ich eksploatacji, jeżeli wystąpiła możliwość przyłączenia do sieci gazowej lub ciepłowniczej.

Uchwała antysmogowa dla miast (309/XXIV/20)

- obowiązki kontrolowanych podmiotów (1/2)

§ 9. Podmiot eksploatujący instalację jest zobowiązany do wykazania organom uprawnionym do kontroli wymogów określonych w § 5 i § 8 poprzez przedstawienie dowodów potwierdzających ich spełnienie, w szczególności:

- **1) dokumentacji technicznej urządzenia;**
- **2) instrukcji dla instalatorów i użytkowników**, o której mowa w pkt 3 lit. a załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe;
- **3) instrukcji dla instalatorów i użytkowników**, o której mowa w pkt 2 lit. a załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe;

Uchwała antysmogowa dla miast (309/XXIV/20)

- obowiązki kontrolowanych podmiotów (2/2)

- 4) dokumentu potwierdzającego brak możliwości przyłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej;
- 5) kopii świadectwa jakości paliwa stałego, o której mowa w art. 6c ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw;
- 6) dokumentacji potwierdzającej datę oddania instalacji do eksploatacji.

Obowiązki są egzekwowalne – **art. 96 ust. 7 pkt 3 POŚ**.

Art. 334 POŚ: Kto nie przestrzega ograniczeń, **nakazów** lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.

Brak świadectwa jakości paliw jako samodzielna przesłanka do ukarania? **TAK**.

Uchwała antysmogowa dla obszaru poza miastami (310/XXIV/20)

– różnice

- Brak różnic z **jednym** zastrzeżeniem: § 6 ust. 2 pkt 1:

Dopuszcza się wyłącznie spalanie paliwa gazowego, gazu płynnego LPG oraz lekkiego oleju opałowego chyba że łącznie spełnione są następujące warunki:

- 1. Brak możliwości podłączenia do **sieci ciepłowniczej** ~~i sieci gazowej~~ na terenie bezpośrednio przylegającym do działki (potwierdzony przez operatora sieci, a w przypadku braku operatora – przez organ gminy),
- 2. Spełnienie wymagań z ekoprojektu lub rozporządzenia (tak samo jak w miastach).

**POZA MIASTAMI KOTŁY NA PALIWO STAŁE MOŻNA STOSOWAĆ RÓWNIEŻ TAM,
GDZIE JEST DOSTĘP DO SIECI GAZOWEJ**

Uchwała antysmogowa dla obszarów poza miastami a POP

- POP dla strefy pomorskiej, opis działania WpsPomZSO:
Należy dążyć do likwidacji ogrzewania indywidualnego wykorzystującego paliwo stałe i zastąpienia go ogrzewaniem bezemisyjnym lub niskoemisyjnym. **Jedynie w obszarach, gdzie występuje brak możliwości technicznych przyłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej, powinna być dopuszczona wymiana na kotły na paliwa stałe spełniające wymagania ekoprojektu.** (...) Odpowiedzialni za realizację działania są właściciele kotłów na paliwo stałe do 1,0 MW: osoby fizyczne, przedsiębiorcy i osoby prawne oraz samorządy gminne odnośnie zasobów komunalnych.
- Czy uchwała w tym zakresie nie narusza POP?
- Czy POP można stosować bezpośrednio? **TAK – art. 331a POŚ.**

Uchwała antysmogowa dla Sopotu (236/XXIV/20)

- Zakres obowiązywania: instalacje CO, CO+CWU, CWU oraz wydzielające ciepło (**bez zastrzeżenia, że mają służyć wyłącznie ogrzewaniu pomieszczeń**).
- Dozwolone paliwa: paliwo gazowe, gaz płynny LPG, lekki olej opałowy.
- Biomasa stała o wilgotności poniżej 20% w instalacjach bezpośrednio przenoszących ciepło (bez przenoszenia ciepła do innego nośnika), które spełniają **łącznie** oba warunki:
 - zapewniają emisję pyłu na poziomie zgodnym z ekoprojektem **oraz**
 - nie stanowią podstawowego źródła ciepła w lokalu.
- **Wejście w życie: 1 stycznia 2024 r.**

Plan gospodarki niskoemisyjnej

- Dokument strategiczny.
- Przyjmowany w różnej formie (m. in. uchwały rady gminy, ale nie tylko).
- **Opracowany w związku z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.**
- Brak prawnego obowiązku opracowania i wdrożenia PGN.
- **PGN nie jest aktem prawa miejscowego, nie jest źródłem powszechnie obowiązującego prawa.** Miał znaczenie z punktu widzenia pozyskiwania środków z funduszy UE oraz z NFOŚiGW.
- Opracowanie PGN wymienione jest jako działanie krótkoterminowe w Krajowym Programie Ochrony Powietrza do 2020.

Program ograniczania niskiej emisji

- Uchwała rady gminy (lub rady powiatu).
- Podstawa prawna: art. 403 ust 5 POŚ oraz art. 221 ust. 4 ustawy o finansach publicznych.
- Określa zasady udzielania dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji związanych z ograniczaniem niskiej emisji:
 - kryteria wyboru inwestycji do finansowania lub dofinansowania,
 - tryb postępowania w sprawie udzielania dotacji,
 - sposób jej rozliczania,
 - sposób kontroli wykonania zleconego zadania.
- Obowiązek przyjęcia PONE (lub analogicznego dokumentu) może wynikać z POP.

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię, elektryczną i paliwa gazowe

- Podstawa prawna: art. 19 ustawy Prawo energetyczne.
- Projekt opracowuje wójt (burmistrz, prezydent miasta) co najmniej na okres 15 lat, aktualizacja wymagana co najmniej raz na 3 lata.
- Przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii mają obowiązek nieodpłatnie udostępnić plany rozwoju, o których mowa w art. 16 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne.
- Projekt założeń podlega opiniowaniu przez samorząd województwa w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami oraz w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa.

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię, elektryczną i paliwa gazowe

- Projekt założeń powinien określać:
 - ocenę stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe;
 - przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych;
 - możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w instalacjach odnawialnego źródła energii, energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych;
 - możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej;
 - zakres współpracy z innymi gminami.

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię, elektryczną i paliwa gazowe

- Przed uchwaleniem przeprowadza się konsultacje społeczne.
- Rada gminy uchwała założenia do planu rozpatrując jednocześnie wnioski, zastrzeżenia i uwagi złożone w ramach konsultacji.
- Art. 20 ustawy Prawo energetyczne: jeżeli plany przedsiębiorstw energetycznych nie zapewniają realizacji założeń do planu, opracowuje się projekt planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru gminy **lub jej części**. Projekt planu opracowany jest na podstawie założeń i musi być z nimi zgodny.
- Plan zaopatrzenia uchwała rada gminy.

Plan zaopatrzenia w ciepło, energię, elektryczną i paliwa gazowe

- Art. 20 ustawy Prawo energetyczne: jeżeli plany przedsiębiorstw energetycznych nie zapewniają realizacji założeń do planu, opracowuje się projekt planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru gminy **lub jej części**. Projekt planu opracowany jest na podstawie założeń i musi być z nimi zgodny.
- Plan zaopatrzenia uchwała rada gminy.
- Realizacja planu następuje poprzez:
 - umowy z przedsiębiorstwami energetycznymi;
 - **jeżeli nie jest możliwa realizacja na podstawie umów**, rada gminy dla zapewnienia zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe może wskazać w drodze uchwały tę część planu, z którą prowadzone na obszarze gminy działania muszą być zgodne. Realizacja działań niezgodnych z tą uchwałą stanowi podstawę do wymierzenia **kary pieniężnej** przez prezesa URE (art. 56 ust. 1 pkt 13 PE).

- Zauważalna zmiana linii orzecznictwa sądów administracyjnych.
- W MPZP można wprowadzić zakazy lub ograniczenia dotyczące instalowania określonych źródeł spalania paliw.
- Wyrok NSA z dnia 16 grudnia 2020 r., sygn. akt II OSK 1382/20:
 - *Warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i związana z tym ochrona powietrza jest jednym z elementów, które muszą znaleźć obligatoryjne odzwierciedlenie w treści miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Nie można więc postawić organowi planistycznemu zarzutu, że kwestia ta zgodnie z wymogami powołanych wyżej przepisów została uwzględniona w planie miejscowym.*
 - *Realizowana w formie tzw. "uchwały antysmogowej" kompetencja sejmiku województwa dotyczy określenia rodzaju i jakości paliw dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane w obszarze danej instalacji, w której następuje spalanie paliw. Natomiast ustalenia planu miejscowego dotyczą nie tyle paliw spalanych w instalacjach lecz dotyczą w ogóle **możliwości wykonania takich instalacji w nowych obiektach budowlanych.***

Wprowadzanie do obrotu paliw stałych

- **Ustawę o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw** stosuje się do wprowadzania do obrotu paliw stałych z przeznaczeniem do użycia w gospodarstwach domowych oraz w instalacjach o nominalnej mocy cieplnej **mniejszej niż 1 MW**.
- Sprzedawca paliwa **ma obowiązek** przekazania nabywcy **świadcstwa jakości paliwa**.
- Zabroniona jest sprzedaż mułów, flotokoncentratów, od 1 czerwca 2020 r. również **węgla brunatnego**.
- Sprzedawany węgiel musi spełniać wymagania określone w **rozporządzeniu Ministra Energii z 27 września 2018 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych** (tabela 6 – miał I, II i III – nie spełnia wymagań uchwały antysmogowej).
- W związku z kryzysem wywołanym wojną w Ukrainie wprowadzono szereg **przepisów epizodycznych**.

Odstąpienie od stosowania wymagań jakościowych dla paliw stałych

- Art. 6a ustawy: *Jeżeli wystąpią na rynku nadzwyczajne zdarzenia skutkujące zmianą warunków zaopatrzenia w paliwa stałe, powodujące utrudnienia w przestrzeganiu wymagań jakościowych lub zagrażające bezpieczeństwu energetycznemu Rzeczypospolitej Polskiej, minister właściwy do spraw energii w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw klimatu może, w drodze rozporządzenia, na czas oznaczony, nie dłuższy niż **24 miesiące**, odstąpić od stosowania wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3a ust. 2, mając na względzie interes konsumentów oraz zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego.*
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 24 października 2022 r. w sprawie **odstąpienia od stosowania wymagań** określonych w przepisach rozporządzenia w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2186).
- Rozporządzenie **obowiązuje do 30 kwietnia 2023 r.**

Odstąpienie od stosowania wymagań jakościowych dla paliw stałych - implikacje

- **Nadal obowiązują zakazy określone w uchwałach antysmogowych** (teza dyskusyjna):
 - uchwały antysmogowe odsyłają nie do całego rozporządzenia w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych, lecz wyłącznie do **Tabeli nr 6** załącznika do rozporządzenia (miał I, miał II, miał III),
 - **rozporządzenie nadal pozostaje w obrocie prawnym**, czasowo zawieszone jest stosowanie określonych w nim norm w odniesieniu do wprowadzania do obrotu paliw stałych,
 - zakres przedmiotowy i podmiotowy uchwał antysmogowych jest odrębny od zakresu przepisów ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (uchwały regulują eksploatację instalacji, ustawa i rozporządzenia regulują wprowadzanie do obrotu paliw),
 - jednakże może pojawić się pogląd odmienny od powyższego – ostatecznie decydujące będzie orzecznictwo sądów.
- Nadal obowiązują zakazy z art. 7 ust. 7a ustawy (zakaż mułu, flotokoncentratu, paliw niesortowanych, mieszanek zawierających mniej niż 85% węgla kamiennego).
- Nadal istnieje obowiązek wystawiania i przekazywania nabywcom świadectw jakości paliw stałych.
- Inspekcja Handlowa może kontrolować świadectwa jakości paliw pod kątem zgodności z faktycznymi parametrami danej partii paliwa.
- Duża skala naruszeń – sprzedaż węgla brunatnego (zmiana ustawy!), „mieszanek energetycznych”, np. mieszanki 50% torfu i 50% węgla kamiennego (postępowanie karne w toku).

Węgiel brunatny

Ustawa z dn. 29.09.2022 r. o zasadach realizacji programów wsparcia przedsiębiorców w związku z sytuacją na rynku energii w latach 2022-2024 (Dz. U. 2022 poz. 2088)

- Art. 12, 15, 16, 17 – **zniesienie karalności za naruszenie uchwały antysmogowej polegające na spalaniu węgla brunatnego (w okresie od 15 września 2022 r. do 30 kwietnia 2023 r.).**
- Art. 13, 14, 18 – **zniesienie zakazu sprzedaży węgla brunatnego (w okresie od 15 września 2022 r. do 30 kwietnia 2023 r.).**

Spalanie węgla brunatnego nadal narusza uchwały antysmogowe, ale **nie jest wykroczeniem.**

Zmiana POŚ – omówienie wybranych przepisów

- Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1576) – wejście w życie 11 sierpnia 2022 r.
- Art. 94 ust. 2c: obowiązek składania sprawozdań z realizacji POP (rocznych – **do 15 lutego** oraz końcowych – 5 miesięcy po zakończeniu realizacji POP). Delegacja do wydania rozporządzenia określającego wzór sprawozdania.
- Naruszenie terminu złożenia sprawozdania stanowi podstawę do wymierzenia kary pieniężnej (art. 315a ust. 1 pkt 4 i 5).
- **Nowe wykroczenie – art. 331a POŚ:**

"Art. 331a. Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 91 ust. 3 i 5, podlega karze grzywny";

Deklaracja do CEEB

- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków + przepisy wprowadzające w **ustawie nowelizującej** z 28 października 2020 r.

Od 1 lipca 2021 r. obowiązek zgłoszenia instalacji do ewidencji:

- instalacje eksploatowane w dn. 1 lipca 2021 r.: 12 miesięcy + 6 miesięcy na wprowadzenie deklaracji pisemnej przez gminę (art. 15 ustawy nowelizującej),
- nowe instalacje: 14 dni + 30 dni na wprowadzenie deklaracji pisemnej przez gminę (art. 27g ust. 4 i 5 ustawy o CEEB).

B01 Rodzaj i liczba źródeł ciepła zainstalowanych oraz eksploatowanych w budynku Należy zaznaczyć wszystkie zainstalowane w budynku urządzenia / instalacje stanowiące źródła ciepła nawet, jeśli nie są używane oraz podać ich liczbę, następnie wskazać liczbę i funkcję (ogrzewanie / ciepła woda użytkowa) urządzeń / instalacji wykorzystywanych na bieżąco lub w sezonie grzewczym.							
Źródło ciepła		Zainstalowane źródło	Liczba zainstalowanych źródeł	Eksploatowane źródło	Liczba eksploatowanych źródeł	Funkcja	
						Ogrzewanie (c.o.)	Ciepła woda (c.w.u.)
(01)	Miejska sieć ciepłownicza / ciepło systemowe / lokalna sieć ciepłownicza	☐	___	☐	___	☐	☐
(02)	Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z ręcznym podawaniem paliwa / zasypowy	☐	___	☐	___	☐	☐
(03)	Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z automatycznym podawaniem paliwa / z podajnikiem	☐	___	☐	___	☐	☐
.....	Kominiek / koza / ogrzewacz powietrza na paliwo stałe (drewno	___	___	___	___	___	___

Obowiązywanie pozostałych przepisów o CEEB

- Art. 18 ustawy z dn. 28 października 2020 r. o zmianie ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 2127 z późn. zm.) – ustawa nowelizująca.
- Art. 27a, 27b, 27c, 27d, 27e ust. 1, 27f, złożenie deklaracji zgodnie z art. 27g ust. 2 pkt 1 – wchodzi w życie po ogłoszeniu komunikatu ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa (w Dz.U. oraz w BIP ministerstwa).
- Dotychczas opublikowano komunikat dotyczący wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających złożenie deklaracji do CEEB z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego obsługującego CEEB:
- Komunikat Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie określenia dnia wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających złożenie deklaracji o źródłach ciepła lub źródłach spalania paliw z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego obsługującego centralną ewidencję emisyjności budynków (Dz. U. z 2022 r. poz. 583).
- Kolejne moduły CEEB zostaną uruchomione **prawdopodobnie** w drugiej połowie 2023 r.

CEEB w przyszłości – osoby uprawnione do wprowadzania danych

Art. 27b POŚ: podmioty uprawnione do wprowadzania danych i informacji do CEEB (wybrane):

- Osoby przeprowadzające kontrolę, o której mowa w art. 379 ust. 1 POŚ w zakresie źródła spalania paliw o mocy cieplnej mniejszej niż 1 MW, zgłoszenia instalacji na podstawie art. 152 ust. 1 POŚ, spełnienia wymagań uchwały antysmogowej, uiszczenia opłaty za korzystanie ze środowiska,
- Osoby przeprowadzającej kontrolę, o której mowa w art. 9u ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi i odprowadzania nieczystości ciekłych.
- Osoby wskazane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta osoby w zakresie przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, dodatku mieszkaniowego, dodatku energetycznego, zasiłku celowego z przeznaczeniem na ogrzewanie, udzielania ze środków publicznych finansowania lub dofinansowania na przedsięwzięcia termomodernizacyjne, niskoemisyjne, remontowe, związane z OZE lub inne związane z ochroną powietrza.
- Jak również kominiarze!

CEEB w przyszłości – wpis do wykazu

- Art. 27b ust. 2 i n. – wpis osoby uprawnionej do wykazu osób uprawnionych, stanowiącego część CEEB.
- W przypadku urzędników i strażników gminnych wniosek o wpis do CEEB składa wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Wniosek zawiera podstawowe informacje wymienione w art. 27b ust. 4.
- Po wpisie do wykazu osoba uprawniona otrzyma dostęp do ewidencji i będzie mogła korzystać z aplikacji służącej do wprowadzania danych.
- W przypadku osób przeprowadzających kontrolę z upoważnienia wójta, burmistrza, prezydenta miasta, wpis do wykazu osób uprawnionych będzie **obligatoryjny**.
- Wprowadzenie danych do CEEB w trakcie kontroli połączone ze sporządzeniem elektronicznego protokołu z kontroli będzie **obowiązkiem** kontrolującego.

CEEB w przyszłości – elektroniczny formularz

- Wprowadzanie danych do ewidencji na elektronicznym formularzu (art. 27c ustawy).
- Formularz będzie dostępny na smartfonie i tablecie.
- Formularz będzie **automatycznie** pobierał dane z CEEB, zadaniem kontrolującego będzie ich weryfikacja i uzupełnienie.
- W przypadku braku możliwości wprowadzenia danych do ewidencji (np. brak zasięgu), wprowadzenie danych powinno nastąpić w ciągu 7 dni. Aplikacja powinna to robić automatycznie (będzie działała offline).

CEEB w przyszłości – udostępnianie danych

- Udostępnianie danych i informacji zgromadzonych w CEEB wybranym podmiotom i osobom – art. 27d ustawy.
- Udostępnianie danych z CEEB właścicielom budynków lub lokali – art. 27e ustawy.

CEEB w przyszłości elektroniczny protokół kontroli

Art. 27f ustawy – po przeprowadzeniu kontroli:

- o której mowa w art. 379 ust. 1 POŚ w zakresie źródła spalania paliw o mocy cieplnej mniejszej niż 1 MW, zgłoszenia instalacji na podstawie art. 152 ust. 1 POŚ, spełnienia wymagań uchwały antysmogowej, uiszczenia opłaty za korzystanie ze środowiska,
- o której mowa w art. 9u ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi i odprowadzania nieczystości ciekłych,

Sporządza się protokół z kontroli (o którym mowa w art. 380 POŚ) z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego obsługującego CEEB (elektroniczny protokół z kontroli).

- W założeniu protokół elektroniczny ma zastąpić protokół papierowy.
- Ale art. 380 wymaga sporządzenie egzemplarza protokołu dla kontrolowanego. Jak to zrobić w przypadku protokołu elektronicznego?
 - egzemplarz elektroniczny na maila lub ePUAP – ograniczona dostępność,
 - skrócony protokół papierowy?
 - wydruk z systemu i wysyłka do kontrolowanego?

Kontrola palenisk – podstawa prawna

Art. 379 ust. 1 POŚ Marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta **sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.**

- Zakres przedmiotowy – wszystkie przepisy o ochronie środowiska, nie tylko przepisy POŚ (tak m.in. Gruszecki K., *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, WK2016). Uchwała antysmogowa jest aktem prawa miejscowego, a tym samym zawiera przepisy o ochronie środowiska powszechnie obowiązujące na terenie województwa.
- Art. 379 POŚ uprawnia do prowadzenia kontroli przestrzegania i stosowania wszystkich przepisów o ochronie środowiska, w tym aktów prawa miejscowego (POP, uchwała antysmogowa).
- Komentatorzy stoją na stanowisku, że **art. 379 ust. 1 POŚ został skonstruowany w kategorii obowiązku** (Górecki M., Komentarz do art. 379 POŚ [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, C.H. Beck, 2014).

Kontrola palenisk – właściwość organu

- **Art. 376 POŚ** – wójt/burmistrz/prezydent miasta **jest organem ochrony środowiska.**
- **Art. 378 ust. 3 POŚ** – wójt jest właściwy w sprawach zwykłego korzystania ze środowiska przez **osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami.**
- **Podmioty korzystające ze środowiska – właściwość starosty lub marszałka województwa.**
- Działalność wytwórcza w rolnictwie – są wątpliwości, orzecznictwo wskazuje na wójta (burmistrza, prezydenta miasta).
- **Bez wątpienia kontrola działalności przedsiębiorców, niezależnie od jej skali, leży w kompetencji WIOŚ.**
- W miastach na prawach powiatu prezydent miasta posiada kompetencje starosty.

Kontrola palenisk – upoważnienie pracowników

Art. 379 ust. 2 POŚ Organy, o których mowa w ust. 1, mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych **pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych.**

- Katalog osób, które można upoważnić jest zamknięty – nie może być to osoba niebędąca pracownikiem (np. zleceniobiorca). **Upoważnienie nie musi być jednorazowe, dopuszczalne jest upoważnienie stałe.**
- Warto w upoważnieniu określić uprawnienia kontrolującego (zgodnie z art. 379 ust. 3).
- Upoważnienie wydaje osoba pełniąca funkcję danego organu (wójta, burmistrza, prezydenta miasta).

Kontrola palenisk – uprawnienia kontrolującego (1/2)

Art. 379 ust. 3 POŚ Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do:

- 1) **wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 - na pozostały teren;**
- 2) **przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych;**
- 3) **żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego,**
- 4) **żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli. –**
w przypadku kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej - dokumenty potwierdzające spełnianie wymogów ekoprojektu lub innych wymogów technicznych.

Katalog zamknięty – czynności kontrolującego muszą mieścić się w przyznanych mu tu kompetencjach.

Kontrola palenisk – uprawnienia kontrolującego (2/2)

- Możliwość **wezwania i przesłuchania osób** w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego. Komentatorzy twierdzą, że ma zastosowanie KPA: w odniesieniu do pouczeń i możliwości odmowy zeznań lub odpowiedzi na pytanie – **art. 83 KPA (prawo odmowy zeznań)** oraz w odniesieniu do obowiązków protokolowania, odczytania protokołu i odebrania podpisu na protokole (**art. 67 i n. KPA**). **Aczkolwiek stosowanie KPA budzi wątpliwości, w przypadku ujawnienia wykroczenia stosujemy KPoW.**
- **Kontrola u osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej może być niezapowiedziana.**
- **Kontrola może mieć charakter interwencyjny lub planowy.**
- **Udział rzeczoznawcy** (osoby posiadającej specjalistyczną wiedzę) **w kontroli nie jest obowiązkowy.** Rzeczoznawca nie musi posiadać odrębnego upoważnienia. Nie może jednak wykonywać czynności kontrolnych samodzielnie, działa jedynie z polecenia kontrolującego.
- Kontrolujący ma prawo podejmować **wszelkie czynności niezbędne do ustalenia stanu rzeczywistego (art. 379 ust. 3 pkt 2 POŚ)** – stanowi to podstawę do **pobrania próbek popiołu z paleniska lub próbek paliwa.**

Kontrola palenisk – obowiązki kontrolowanego

Art. 379 ust. 6 POŚ Kierownik kontrolowanego podmiotu oraz kontrolowana osoba fizyczna obowiązani są umożliwić przeprowadzanie kontroli, a w szczególności dokonanie czynności, o których mowa w ust. 3.

Utrudnianie przeprowadzenia kontroli stanowi przestępstwo: art. 225 § 1 KK

Kto osobie uprawnionej do przeprowadzania kontroli w zakresie ochrony środowiska lub osobie przybranej jej do pomocy udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowej, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

- odmowa dopuszczenia do paleniska, utrudnianie pobrania próbki, odmowa okazania dokumentacji kotła, posługiwanie się sfałszowaną tabliczką znamionową.

Kontrolowanego należy powiadomić o sankcji karnej, a jeżeli nadal będzie utrudniał prowadzenie kontroli, należy na miejsce zdarzenia **wezwać Policję.**

Kontrola palenisk – protokół z kontroli

Art. 380 POŚ

1. Z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kierownikowi kontrolowanego podmiotu lub kontrolowanej osobie fizycznej.
2. Protokół podpisują kontrolujący oraz kierownik kontrolowanego podmiotu lub kontrolowana osoba fizyczna, którzy mogą wnieść do protokołu zastrzeżenia i uwagi wraz z uzasadnieniem.
3. W razie odmowy podpisania protokołu przez kierownika kontrolowanego podmiotu lub kontrolowaną osobę fizyczną kontrolujący umieszcza o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może, w terminie 7 dni, przedstawić swoje stanowisko na piśmie wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, staroście lub marszałkowi województwa.

Naruszenie uchwały antyśmogowej – przekazanie sprawy do WIOŚ

Art. 379 ust. 5 POŚ Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta lub marszałek województwa występują do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione **podejrzanie, że takie naruszenie mogło nastąpić**, przekazując dokumentację sprawy.

Ustawa o inspekcji ochrony środowiska (UIOŚ). Do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska należy:

- kontrola podmiotów korzystających ze środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (**przedsiębiorcy**) (**art. 2 ust. 1 pkt 1 UIOŚ**)
- współdziałanie w zakresie ochrony środowiska z innymi organami kontroli, organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości, innymi organami administracji państwowej i organami samorządu terytorialnego (**art. 2 ust. 1 pkt 17 UIOŚ**).

Kontrola palenisk – wójt jako oskarżyciel publiczny

Art. 379 ust. 4 POŚ Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, marszałek województwa lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.

- Jeżeli kontroli dokonuje straż gminna, uprawnienie do złożenia wniosku o ukaranie wynika z ustawy o strażach gminnych.
- Prawo i obowiązki oskarżyciela publicznego w postępowaniach o wykroczenie regulują przepisy Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia (**KPoW**).

Kontrola palenisk – koszty badań laboratoryjnych (1)

Zmiana przepisów KPoW w 2018 roku

Art. 117 KPoW

- § 1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, wszelkie wydatki w toku postępowania w sprawach o wykroczenia, w tym wydatki ponoszone w toku czynności wyjaśniających, wykląda tymczasowo Skarb Państwa.
- § 2. Wydatki związane z ustanowieniem obrońcy lub pełnomocnika wykląda strona, która go ustanowiła.
- § 3. Wydatki, o których mowa w § 1, **ponoszone w toku czynności wyjaśniających przeprowadzanych przez organ podległy władzom jednostki samorządu terytorialnego wykląda tymczasowo właściwa jednostka samorządu terytorialnego.**

Kontrola palenisk – koszty badań laboratoryjnych (2)

Art. 118 KPoW

§ 1. Wydatki wykładane przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego mają charakter zryczałtowany. Zryczałtowane wydatki nie obejmują:

- 1) **należności biegłych lub instytucji wyznaczonych do wydania opinii; (...)**

Art. 119 KPoW

§ 1. **W razie skazania od obwinionego sąd zasądza opłatę na rzecz Skarbu Państwa, zryczałtowane wydatki i należności, o których mowa w art. 118 § 1 pkt 1 i 2, na rzecz odpowiednio Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz wydatki na rzecz oskarżyciela posiłkowego.**

Policja jako wsparcie (gminy bez straży gminnej)

- Art. 11 ustawy o Policji – żądanie przywrócenia stanu zgodnego z porządkiem prawnym lub podjęcia działań zapobiegających naruszeniu prawa, a także zmierzających do usunięcia zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego – zastosowanie tego przepisu do kontroli palenisk budzi wątpliwości.
- Art. 13 ust. 4 ustawy o Policji – zwiększenie etatów Policji w rewirach dzielnicowych i posterunkach na wniosek rady powiatu lub rady gminy, na warunkach określonych w **porozumieniu**.
- **Art. 13 ust. 4a-4b** ustawy o Policji – **porozumienie** dotyczące czasu służby przekraczającego normę za rekompensatą.
- **Art. 9v** ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – **wójt, burmistrz lub prezydent miasta może wystąpić z wnioskiem do właściwego miejscowo komendanta Policji o pomoc, jeżeli jest to niezbędne do przeprowadzenia czynności kontrolnych.**

Straż gminna – również w małej gminie

- Gmina Igołomia-Wawrzeńczyce (woj. małopolskie) – 7702 mieszkańców, 1 strażnik gminny: <https://www.igwa.pl/p,93,strażnik-gminny>
- Art. 3 ustawy o strażach gminnych – wspólna straż dla gmin sąsiadujących na obszarze jednego województwa.
- Gminy ze strażami gminnymi kontrolują bardziej efektywnie.

Straż gminna – również w małej gminie

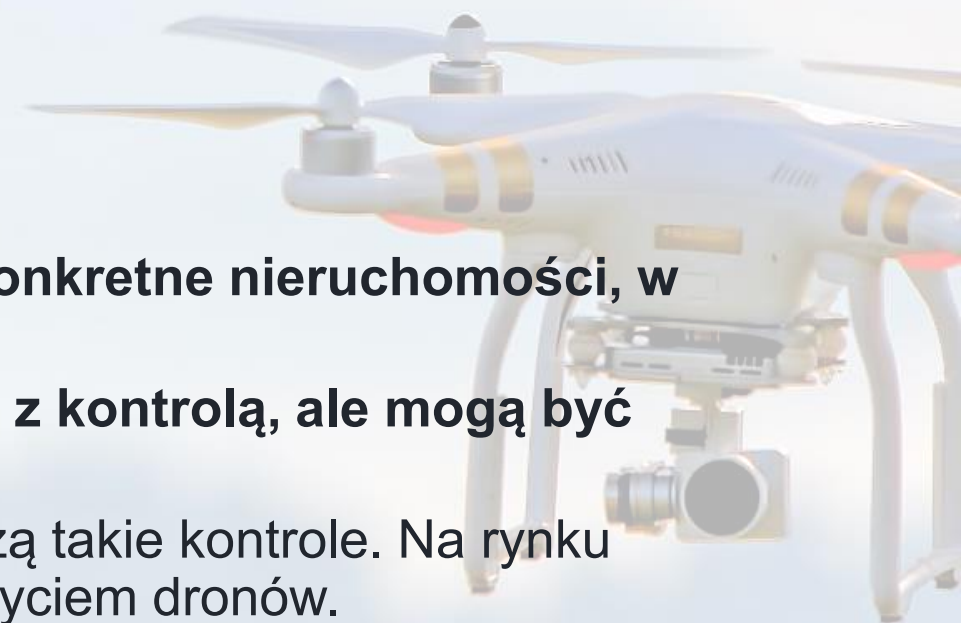
Czy można kontrolować za pomocą drona?

- Tak, ALE:

- Różne wyposażenie dronów (kamera, w tym termowizyjna, pyłomierz, pomiar składu spalin).
- Pomiar z drona nie wystarczy do ukarania – dron może zidentyfikować potencjalnego sprawcę wykroczenia.
- Konieczność sporządzenia protokołu z kontroli i odebrania podpisu osoby kontrolowanej (art. 380 POŚ).
- Obostrzenia wynikające z prawa lotniczego.
- Ryzyko naruszenia prywatności i miru domowego (dobra osobiste).

Wnioski:

- **Użycie dronów pomaga zidentyfikować obszary lub konkretne nieruchomości, w których należy przeprowadzić kontrolę.**
- **Drony to nie recepta na wszystkie problemy związane z kontrolą, ale mogą być przydatnym narzędziem.**
- Warto korzystać z doświadczenia gmin, które już prowadzą takie kontrole. Na rynku funkcjonują firmy oferujące usługi w zakresie kontroli z użyciem dronów.

Charakter i cel kontroli

Kontrole dzielimy na:

- **Interwencyjną** – reakcja na **zgłoszenie** lub **podejrzenie** popełnienia wykroczenia;
 - główny cel: prewencja szczególna i ogólna (nieuchronność kary – odstraszanie).
- **Planową** – realizowaną w oparciu o harmonogram, bez zgłoszenia lub podejrzenia popełnienia wykroczenia. Kontrola planowa również może być niezapowiedziana;
 - główny cel: prewencja ogólna, edukacja.
- **Następczą** (rekontrolę) – weryfikacja dostosowania się przez kontrolowanego do wymogów i zaleceń z poprzedniej kontroli (w szczególności w przypadku zakończenia kontroli pouczeniem).
- Kontrole w domach i lokalach mieszkalnych **mogą zawsze być niezapowiedziane**. W praktyce kontrola niezapowiedziana jest szczególnie ważna w przypadku podejrzenia spalania odpadów.
- Kontrola kotłów i pieców pod kątem spełniania wymagań uchwały antysmogowej może być zapowiedziana.

Kontrola jako instrument edukacji ekologicznej

- Kontrola umożliwia dotarcie do osób, które nie interesują się tematyką ochrony powietrza, nie korzystają z Internetu, nie znają obowiązujących przepisów lub nie rozumieją ich celu.
- Naklejki na kotły z datą wymiany wynikającą z uchwały antysmogowej:**

Utrudnianie kontroli – sposób postępowania

1. Pouczenie o odpowiedzialności karnej na podstawie art. 225 KK – w sposób zrozumiały, dostosowany do poziomu kontrolowanego. Należy wyjaśnić, że ewentualna kara za naruszenie uchwały antysmogowej lub za spalanie odpadów jest dużo niższa.
2. Przekazanie informacji o zamiarze zawiadomienia Policji, wyjaśnienie, że to ostatnia szansa na umożliwienie przeprowadzenia kontroli.
3. Wezwanie Policji na miejsce zdarzenia.
4. W wyjątkowych przypadkach, gdy wezwanie Policji nie jest możliwe, należy sporządzić protokół, a następnie na jego podstawie – zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.

Obelgi, groźby, przemoc

Kontrolujący jest **funkcjonariuszem publicznym**.

- **Art. 222. [Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza]**

§ 1. Kto narusza nietykalność cielesną funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

- **Art. 223. [Czynna napaść na funkcjonariusza publicznego]**

§ 1. Kto, działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą lub używając broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu albo środka obezwładniającego, dopuszcza się czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Obelgi, groźby, przemoc

Kontrolujący jest **funkcjonariuszem publicznym**.

- **Art. 224. [Wywieranie wpływu na czynności urzędowe]**

§ 1. Kto przemocą lub groźbą bezprawną wywiera wpływ na czynności urzędowe organu administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto stosuje przemoc lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia funkcjonariusza publicznego albo osoby do pomocy mu przybranej do przedsięwzięcia lub zaniechania prawnej czynności służbowej.

- **Art. 226. [Znieważenie funkcjonariusza lub konstytucyjnego organu]**

§ 1. Kto znieważa funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną, podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 363 POŚ

- art. 363 POŚ:

*1. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, **nakazać osobie fizycznej**, której działanie negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do:*

- *1) **ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia;***
- *2) przywrócenia środowiska do stanu właściwego.*

- art. 368 ust. 2 POŚ:

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, wstrzymać użytkowanie instalacji lub urządzenia, jeżeli osoba fizyczna nie dostosowała się do wymagań decyzji, o której mowa w art. 363.

- Jeżeli podmiotem negatywnie oddziałującym na środowisko jest przedsiębiorca – decyzję wydaje starosta (na podstawie art. 362 POŚ).
- Nie jest konieczne wykazanie naruszenia uchwały antysmogowej lub POP.
- Przepis można wykorzystać do egzekwowania obowiązków wynikających z uchwały antysmogowej.

DECYZJA

Na podstawie art. 363 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.)

ORZEKAM

I. Nałożyć na [REDAKTOWANE] obowiązek ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia, eksploatującego kocioł grzewczy w budynku znajdującym się pod adresem ul. [REDAKTOWANE]

II. Określić zakres czynności zmierzających do wykonania obowiązku, o którym mowa w pkt I:

- wyposażyć kocioł na paliwo stałe Ogniwu Classic DS. 24 kW w zbiornik akumulacyjny zgodnie z pkt. 2.2.5 Dokumentacji Techniczno-Rozruchowej oraz opalać kocioł węglem kamiennym typu orzech zgodnie z Zaświadczeniem nr. WE/SK 2020/72K/4 z dnia 19.10. 2020 r. Zakładu Badań i Atestacji „ZETOM” w Katowicach,
- lub wymienić kocioł Ogniwu Classic 24 kW obecnie nie spełniający wymagań określonych Rozporządzeniem Komisji UE 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe (Dz.U. UE L193/100 z 21.07.2015) na kocioł spełniający ww wymagania zgodnie z zapisami Uchwały Nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw,
- lub wymienić kocioł Ogniwu Classic 24 kW na inne ekologiczne źródło ciepła np. piec gazowy, pompę ciepła, ogrzewanie elektryczne.

III. Określić termin wykonania obowiązku: do 31 grudnia 2021 r.

Sankcje za naruszenie POP przez gminy

Nadzór nad realizacją POP:

- Art. 96a POŚ:
 1. Wojewoda za pomocą wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie:
(...)
 - 2) realizacji działań określonych w programach ochrony powietrza i ich aktualizacjach oraz planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty.
- Sankcja Art. 315a POŚ:
 1. W przypadku: (...)
 - 3) **niedotrzymania terminów realizacji działań określonych w programach ochrony powietrza i ich aktualizacjach lub planach działań krótkoterminowych**
 - 4) **niedotrzymania terminów przekazania sprawozdań okresowych** z realizacji programów ochrony powietrza i ich aktualizacji, o których mowa w art. 91, lub planów działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 92
 - 5) **niedotrzymania terminów przekazania sprawozdań końcowych** z realizacji programów ochrony powietrza i ich aktualizacji, o których mowa w art. 91, lub planów działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 92
 - organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej w wysokości **od 50 000 zł do 500 000 zł.**

Wysokość grzywny, recydywa

- Grzywna za popełnienie wykroczenia może wynieść **od 20 do 5000 zł** (art. 24 Kodeksu wykroczeń), o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej.
- Mandat karny: co do zasady do 500 zł (art. 96 § 1 KPoW).
- Postępowanie mandatowe prowadzi Policja, a inne organy – jeżeli stanowi tak ustawa lub rozporządzenie.
- Straż gminna lub miejska nakłada mandat wyłącznie za wykroczenia określone w rozporządzeniu MSWiA w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego.
- Art. 38 KW: **Ukaranemu co najmniej dwukrotnie** za podobne wykroczenia umyślne, **który w ciągu dwóch lat od ostatniego ukarania popełnia ponownie podobne wykroczenie umyślne**, można wymierzyć karę **aresztu**, choćby było zagrożone karą łagodniejszą (recydywa). **Liczą się wyłącznie kary wymierzone przez sąd, a nie mandaty.**

Naruszenie POP i PDK - wykroczenia

- Art. 332 POŚ:

Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 92 ust. 1c, podlega karze grzywny.

- Art. 331a POŚ (nowy przepis, wejście w życie 11 sierpnia 2022 r.):

Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 91 ust. 3 i 5, podlega karze grzywny.

- Art. 331a POŚ stanowi istotną zmianę co do charakteru działań naprawczych w POP. Dotychczas były one adresowane do gmin i organów administracji, od teraz mogą być również adresowane bezpośrednio do obywateli i są w tym zakresie egzekwowalne.
- Wykroczenia **niewymienione** w rozporządzeniu MSWiA w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (straż gminna nie może nałożyć mandatu).
- Mandat może nałożyć: Policja (ogólna kompetencja), WIOŚ (rozporządzenie z dnia 30 sierpnia 2022 r. w sprawie wykroczeń, za które inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego).

Naruszenie uchwały antysmogowej

- Art. 334 POŚ:

Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.

- Straż gminna może nałożyć mandat.

Sankcje wynikające z przepisów o CEEB - wykroczenie

- Art. 27h ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o CEEB:
 1. *Kto, wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi, **nie składa w terminie deklaracji**, podlega karze grzywny.*
 2. ***Nie podlega karze**, o której mowa w ust. 1, sprawca, który złożył deklarację po terminie, jeżeli złożenie deklaracji nastąpiło przed dniem, w którym wójt, burmistrz lub prezydent miasta powziął wiadomość o popełnieniu wykroczenia. **(tzw. czynny żal)**.*
- **Wykroczeniem jest wyłącznie niezłożenie deklaracji w terminie.** Deklaracja dotyczy konkretnego źródła ciepła lub źródła spalania paliw (art. 27g ustawy: obowiązek złożenia deklaracji w terminie 14 dni od dnia pierwszego uruchomienia źródła) – brak deklaracji dla nowego źródła spełnia znamiona wykroczenia z art. 27h ustawy (nawet jeżeli złożono deklarację dla danej nieruchomości dotyczącą dotychczasowych źródeł).

Sankcje wynikające z przepisów o CEEB - fałszywe oświadczenie

- Art. 27h ust. 3a ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o CEEB (**wszedł w życie 20 września 2022 r.**):

Deklarację składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywego oświadczenia. Składający deklarację jest obowiązany do zawarcia w niej klauzuli następującej treści: "Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia". Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywego oświadczenia.

- Art. 233 § 1, 2, 3, 5 i 6 Kodeksu karnego:

Odpowiedzialność za złożenie fałszywego oświadczenia jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej, a osoba składająca oświadczenie zostanie pouczona o odpowiedzialności karnej.

Sankcje wynikające z przepisów o CEEB - fałszywe oświadczenie

D12	Numer budynku	_____	D13	Numer lokalu	_____
D14	Kod pocztowy	____-____			

"Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywego oświadczenia."

Data wypełnienia formularza:

Podpis wypełniającego:

Środki oddziaływania wychowawczego

- Art. 41 Kodeksu wykroczeń:

W stosunku do sprawcy czynu można poprzestać na zastosowaniu pouczenia, zwróceniu uwagi, ostrzeżeniu lub na zastosowaniu innych środków oddziaływania wychowawczego.

- W doktrynie wskazuje się, że:

*art. 41 k.w. stanowi wyraz zasady **preferencji środków pozakarnych**, zgodnie z którą środki te, jako forma reakcji na wykroczenie, **mają pierwszeństwo przed karami** przewidzianymi w Kodeksie wykroczeń*

(I. Kosierb [w:] Kodeks wykroczeń. Komentarz, red. J. Lachowski, Warszawa 2021, art. 41.)

- Poprzestanie na pouczeniu jest uzasadnione w szczególności gdy:
 - Kontrolowana osoba jest **uboga, nieporadna życiowo**, nie była w stanie sama dokonać wymiany źródła ogrzewania, potrzebuje przede wszystkim pomocy finansowej i doradztwa.
 - Opóźnienie inwestycji wynika z **oczekiwania** na przyłącze gazowe, na instalatora itp.

Wymiar kary

- Ocena stopnia społecznej szkodliwości czynu, cele kary w zakresie społecznego oddziaływania oraz cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć kara w stosunku do ukaranego.
- Przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu bierze się pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia.
- Wymierzając karę, organ bierze pod uwagę w szczególności rodzaj i rozmiar szkody wyrządzonej wykroczeniem, stopień winy, pobudki, sposób działania, jak również właściwości, warunki osobiste i majątkowe sprawcy, sposób życia przed popełnieniem i zachowanie się po popełnieniu wykroczenia.

Okoliczności łagodzące

Okoliczności łagodzące:

- działanie sprawcy wykroczenia pod wpływem ciężkich warunków rodzinnych lub osobistych;
- działanie z pobudek zasługujących na uwzględnienie;
- prowadzenie przez sprawcę nienagannego życia przed popełnieniem wykroczenia i wyróżnianie się spełnianiem obowiązków, zwłaszcza w zakresie pracy;
- przyczynienie się lub staranie się sprawcy o przyczynienie się do usunięcia szkodliwych następstw swego czynu.

Okoliczności obciążające

Okoliczności obciążające:

- działanie sprawcy w celu osiągnięcia bezprawnej korzyści majątkowej;
- działanie w sposób zasługujący na szczególne potępienie;
- uprzednie ukaranie sprawcy za podobne przestępstwo lub wykroczenie;
- chuligański charakter wykroczenia;
- działanie pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka.

Ryzyko odpowiedzialności cywilnej

- Wyroki w sprawach z pozwów przeciwko **Skarbowi Państwa** o zadośćuczynienie za smog, m. in. wyrok SO w Gliwicach z 9 grudnia 2021 r., sygn. akt III Ca 1548/18: **zadośćuczynienie w kwocie 30 000 zł od Skarbu Państwa** na rzecz mieszkańca Rybnika. Uchybienia w zakresie polityki ochrony powietrza uznane za **bezprawne zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej**.

- Uchwała SN z 28 maja 2021 r., sygn. akt III CZP 27/20:

*Ochronie, jako **dobra osobiste** (art. 23 w związku z art. 24 i 448 k.c.), podlegają zdrowie, wolność, prywatność, do których naruszenia (zagrożenia) może prowadzić **naruszenie standardów jakości powietrza określonych w przepisach prawa**.*

- **Pozwana może być również gmina**, która nie realizuje swoich obowiązków w zakresie wdrażania POP i uchwały antysmogowej.

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Dziękuję za uwagę

+48 530 025 442

miłosz.jakubowski@frankbold.org

WFOŚiGW
w Gdańsku

Frank Bold

 **INSTYTUT TECHNOLOGII
PALIW I ENERGII**